

А. М. Третяк

Землі сільськогосподарського призначення

ЗЕМЛІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ – землі, призначені для потреб сільськогосподарського виробництва. До З. с. п. належать с.-г. угіддя (рілля, багаторічні насадження, сіножаті, пасовища та перелоги) та несільськогосп. угіддя, які обслуговують с. госп-во (землі під госп. будівлями і дворами, шляхами і прогонами, землі на стадії меліорат. будівництва або відновлення родючості, землі тимчас. консервації). Найціннішою складовою с.-г. угідь є рілля, якій характерна наявність ґрунт. покриву, що забезпечує родючість. Орні землі відіграють роль осн. засобу виробництва при вирощуванні зерн., тех. та ін. культур. З. с. п. надають госп. товариствам і підприємствам, вироб. кооперативам та ін. с.-г. організаціям для с.-г. виробництва; держ. с.-г. організаціям (дослідно-вироб., навч., навч.-дослід. і навч.-вироб. господарствам, н.-д. установам, освіт. закладам с.-г. профілю і заг.-осв. установам) для с.-г. виробництва, н.-д. і навч. цілей; несільськогосп. установам, громад. об'єднанням і реліг. організаціям для ведення підсоб. с.-г. виробництва; громадянам для ведення фермер., особистого селян. господарства, колектив. й індивід. садівництва, тваринництва, овочівництва, сінокосіння, випасу тварин тощо. Землі, зайняті лісами, чагарниками, болотами, кар'єрами, с.-г. будівлями, можуть бути передані с.-г. організаціям і підприємствам, фермер. та селян. господарствам у власність, постійне користування, оренду з правом залучення в с.-г. оборот у порядку, встановленому законодавством. З. с. п. не можуть бути передані у власність іноз. громадянам, особам без громадянства, іноз. юрид. особам та державам. За даними Держ. земел. кадастру, станом на 2009 З. с. п. займали 71,0 % від заг. площі земел. фонду України. В їхній структурі осн. були с.-г. угіддя – 69,0 % (41 650 тис. га), зокрема рілля – 53,7 % (32 433,7 тис. га), лісовкриті площі – 17,5 % (10 556,3 тис. га), під забудовами – 4,1 % (2476,6 тис. га), під водою – 4,0 % (2421,6 тис. га). Осн. користувачами і власниками З. с. п. є громадяни – 33,5 % (20 235 тис. га), недерж., колективні, кооп. та ін. с.-г. підприємства – 27,6 % (16 628,4 тис. га) та держ. с.-г. підприємства – 2,1 % (1295,4 тис. га). Разом вони використовують 99,6 % орних земель, 88,8 % багаторіч. насаджень та 59,6 % пасовищ і сіножатей. З. с. п. є об'єктом правової охорони. Згідно з чинним законодавством, для будівництва пром. підприємств, об'єктів житл.-комунал. господарства, залізниць і автомобіл. шляхів, ліній електропередачі, а також

для ін. несільськогосп. цілей повинні надаватися землі, непридатні для ведення с. господарства, або с.-г. угіддя гіршої якості. У разі надання З. с. п. для несільськогосп. потреб, а також у випадках обмеження прав землевласників і землекористувачів чи погіршення якості земель внаслідок негатив. впливу на с.-г. угіддя діяльності підприємств, установ та організацій відшкодуванню підлягають втрати с.-г. виробництва, пов'язані зі зменшенням площі З. с. п., зниженням їхньої продуктивності. Його здійснюють підприємства, установи й організації, яким відведено с.-г. угіддя для потреб, не пов'язаних з веденням с. господарства, а також ті, навколо об'єктів яких встановлено охоронні, сан. і захисні зони з виключенням з обороту с.-г. і ліс. угідь. Власники землі й землекористувачі повинні здійснювати заходи з забезпечення рац. використання З. с. п. (рац. організація території, збереження й підвищення родючості ґрунтів, захист від ерозії, забруднення, підтоплення, заболочування, рекультивація порушених земель, знімання, використання й збереження родючого шару ґрунту при проведенні робіт, пов'язаних з порушенням земель тощо).

Бібліографічний опис:

Землі сільськогосподарського призначення / А. М. Третяк // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2010. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-15975>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).